פניני מאיר

דרוש ומוסר על פרשת השבוע שנאמר ב'עונג שבת'

מפי הגאון רבי **מאיר סנדר** שליט"א - מו"צ בירושת"ו, מזה"ס 'דברי מאיר'

פרשת תולדות תשפ"ו (290)

כתוב בספוק (כ"ה, י"ט): "ואלה תולדת יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק" – **וביאר בספה"ק "נועם אלימלך" להרה"ק ר' אלימלך מליעזנסק זיע"א על דברי רש"י:** "יעקב ועשו האמורים בפרשה", **וז"ל:** "יש לפרש על דרך הרמז דיצחק רמז לדין ואברהם רמז לחסד כידוע ואיתא (**בב"ר ס"ו. ה**') אבל הצדיקים על ידי שתחלתן יסורים וסופן שלוה וכו' ורשעים ההיפך וזהו ואלה תולדות יצחק בן אברהם ר"ל שאחר שנולד הדין נולד חסד ואברהם הוליד את יצחק ר"ל אחר החסד נולד דין ופירש רש"י יעקב ועשו האמורים בפרשה רצה לומר הרמז הזה שאמור בפרשה נאמר על יעקב ועשו דהיינו ליעקב תחלתו דין וסופו שלוה כנ"ל ולעשו ההפוך", עכ"ל, **ומבואר שאין לו לאדם לבגוד בייסורים ולומר:** "למה הגיע לי כך וכך"? וכדו', אלא יש לו לקבל הייסורים באהבה, ולדעת שאם יש לו ייסורים כעת סופו שיגיע לרחמים, כי כן הוא הסדר אצל הצדיקים, וכנ"ל, **ואמרו חז"ל:** "מעשה אבות סימן לבנים", **ורמזתי על זה בס"ד ש"גזל" ר"ת: גם זו לטובה!** והיינו שגם אם גזלו את האדם וכדו' יש לו להודות תמיד לה' ולומר: "גם זו לטובה" **וכמו שנהג נחום איש גמזו (בגמ' תענית), וכבר הבאתי פעמים רבות מה שכתב בספה"ק "בת עין" להרה"ק ר' אברהם דב מאווריטש זיע"א (פ' ויחי עה"פ "מאשר שמנה לחמו")** שאדם שמודה לה' כשיש לו צרה, מקבל שפע כפל כפליים, והוא קורא לזה: "המתקת הדינים בשורשם", **ודומה הדבר מאוד למה שכתב רבינו יונה זיע"א** שע"י שאדם מקבל עליו הייסורים באהבה אומר הקב"ה כיון שהוא הבין את הרמז ומתקן את מעשיו אטול ממנו את הייסורים: **והוא סגולה נפלאה ובדוקה – וכמו ששמעתי תמיד מחכמים שליט"א וקוראים לזה סגולת ר' יונה**, וזה נרמז בפסוק הנ"ל.

עוד כתוב בפסוק (כ"ה, כ"ג): "ויאמר ה' לה שני גיים בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר" **ודרשו חז"ל (הובא ברש"י במקום):** "שני גיים בבטנך" – "גיים כתיב כמו גאים אלו אנטונינוס ורבי שלא פסקו מעל שולחנם לא צנון ולא חזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים", **ונראה לי לרמוז זאת עוד בפסוק בס"ד: א. כתוב:** "ורב יעבד צעיר" – והנה, "רב" רומז לעשו שהוא הגדול, ו"צעיר, רומז על יעקב, ובאמת אנטונינוס שהיה נכדו של עשו היה מתבטל לרבי, ושפיר זה נרמז בפסוק זה ובברכה זו, **ב. כתוב:** "ורב יעבד" והנה, אם ניקח את האותיות האלו יצא: "ורבי עבד" והיינו את מי עבד הרב? והיינו אנטונינוס שהוא נכדו של עשו? את רבי! וזהו: "ורבי עבד" היינו שעבד את רבי! וזה נפלא!

עוד כתוב בפסוק (כ"ה, ל'): "ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם האדם הזה כי עיף אנכי על כן קרא שמו אדום" **ופרש"י** שזה היה עדשים אדומות, **וראיתי לפני שנים רבות בספר "לב שלום" להגה"צ ר' שלום שבדרון זצוק"ל שהקשה בזה ג' קושיות ותירץ את כולם בתירוץ אחד נפלא ביותר, (שמיישב עוד קושיות, ואכמ"ל):** **א.** והלוא עינינו רואות שכשמבשלים את העדשים הם בצבע ירוק, וא"כ איך העדשים כאן היו אדומות, כלום מעשי ניסים יש כאן? **ב.** והלוא עשו היה רעב, ואילו היה שם תבשיל בצבע אחר וכי לא היה מבקש ממנו? וא"כ מה מסמל דווקא הצבע האדום הזה שהוא ביקש, וכן מה מסמל הצבע הזה שלכן קראו לו אדום? (**ובאמת עפ"י סוד מבואר** ש"אדום" רומז לדין כידוע, ועשו בחינת דין, **וזהו מה שכתוב לעתיד לבוא:** "בבואו מאדום חמוץ בגדים", ואכמ"ל), **ג. אמרו חז"ל** לגבי הברכות בהמשך הפרשה שיעקב אבינו ע"ה קרא לאביו בלשון דרך ארץ: "נא", ועשו לא עשה כן אלא אמר: "יקום אבי", והלוא כאן כתוב שאמר ליעקב אבינו ע"ה: "הלעיטני נא", וא"כ הוא ג"כ דיבר בלשון דרך ארץ? **ותירץ כל הקושיות בתירוץ אחר נפלא ביותר:** כשהעדשים הם מבושלות הרי הם בצבע אדום וכשאינם מבושלות כל צרכם הרי הם אדומות! ובזה מבואר הכול: הקושיא הראשונה מבואר פשוט, שבאמת העדשים היו אדומות כשעשו ביקש אותם, כי הם היו מבושלות רק חצי בישול, ולכן הוא נקרא: "אדום" והיינו שמוראה על תאוותו הרבה שלא יכול היה להמתין עד שיהיו מבושלים כל צרכם, בזה מתורצת הקושיא השנייה, וזהו: "נא", והיינו מבושל חצי בישול ולא לגמרי **וכמו שכתוב לגבי קרבן פסח:** "לא תאכלו ממנו נא" היינו לא מבושל לגמרי! ובזה מתורצת הקושיא השלישית, והכן, וזה ווארט נפלא ביותר!

עוד כתוב בפסוק (כ"ז, ז'): "הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה ואברכך לפני ה' לפני מותי" – **ונראה לבאר כאן עפ"י מה שמובא ברש"י (שם ט'):** "וכי שני גדיי עיזים היה מאכלו של יצחק אלא פסח היה האחד הקריב לפסחו ובאחד עשה מטעמים" **וא"כ מרומז כאן דברי הזוה"ק** שבליל הסדר יורד הקב"ה עם פמלייא של מעלה ורואים כולם איך ישראל עורכים את הסדר, ויש בזה שמחה גדולה בשמיים, וזהו: "ואברכך לפני ה'" שזו היא הבחינה של ליל הסדר שהיא: "לפני ה'", **עוד ירמוז על:** "ברך"! שהוא אחד מסימני ליל הסדר, **וכן שבלילה זה יורדים טללי ברכה כידוע, וזהו: "ואברכך" היינו בלילה זה המסוגל לברכה!** וזה נפלא!

ויש לנו להיזהר מאוד שלא לדבר בשעת חזרת הש"ץ וכמו שכתב השו"ע (סי' קכ"ד ס"ז): "אין לשוח שיחת חולין בשעה שש"ץ חוזר התפילה ואם שח הוא חוטא וגדול עונו מנשוא וגוערין בו".

כתב בספר "פלא יועץ" (ערך דיבור): "וכתבו משם ר' ישראל בעש"ט שהמדבר בשבח הצדיקים חשוב כאילו עוסק במעשה מרכבה" – וכ"כ מרן ה"חתם סופר" זיע"א בתשובה:

מעשה שסיפר לי השבוע ידידי הגאון ר' מאיר אנקווה שליט"א נינו של הרה"ק ר' ישראל אבוחצירא זיע"א ה"באבא סאלי" שסיפר לו בעל המעשה: קרוב משפחתי עבר ל"ע תאונת דרכים קשה ומאז לא חזר לעצמו וחסתתרה בינתו ר"ל ואשפזו אותו בכפר שאול ר"ל, ואמרו לאותו יהודי שסיפר לי את המעשה לנסוע לרבינו ה"באבא סאלי" זיע"א בנתיבות, וכך הוא עשה, ואחר נסיעה ארוכה הגיע לביתו ואמרו לו שכעת הוא סגר את הדלת, ואם הוא רוצה שיעלה לבית מדרש בקומה השנייה שם יושב בנו של ה"באבא סאלי" הרה"ק ר' מאיר זיע"א ויבקש ממנו ברכה, וכך הוא עשה, וכשהגיע למעלה אמר לו "באבא מאיר" זיע"א: "רד למטה כבר פתחו לך את הדלת"! ובאמת הוא ירד והרב פתח לו הדלת, וכשנכנס תפס ה"באבא סאלי" זיע"א את ידו ושתק זמן רב, לאחר מכן התעורר משרעפיו ואמר לו: "זקנך למד חברותא עם זקני הרה"ק ה"אביר יעקב" זיע"א"! ותיכף שאלו: "בשביל מה באת"? והיהודי סיפר לו את המעשה מקרובו, וה"באבא סאלי" אמר לו תיכף: "האם אתה יודע היכן הוא שוק מחנה יהודה בירושלים"? היהודי השיב לו: "וודאי"! אמר לו הרב: "אם כן מה הבעיה לך לשם וקנה אזוב ותערבב אותו במים שאתן לך ותמשח על ראש החולה ותשקהו ויבריא בעז"ה"! והיהודי עשה כן וכשהגיע לכפר שאול לא נתנו לו להיכנס תשקיפו אליו, ולבסוף הסכימו לו לאחר לחצים רבים, והוא עשה כן והואיל ליהודי זה, ויש לו כיום עשרה ילדים, וזכה להקים בית בישראל ולבריאות ונחת בזכות ברכת רבינו, זכות הצדיקים יגן עלינו, אמן!

עוד מעשה בהרה"ק ר' אלימלך מליעז'נסק זיע"א שהיה נוהג כל ימיו להניח תפילין של ר"ת ויום אחד הבחינו חסידיו שלא הניחם, ושאלוהו על כך, ואמר שהיות ולפני כמה ימים הגיעה אליו בשעות מנוחתו הבודדות אישה אחת וצרתה בליבה והוא חשב בליבו האם לפתוח או לא כי הוא היה צריך קצת לנוח, ובסוף הוא פתח וברכה ונושעה, ואח"כ חכך בליבו: "אלימלך! מגיע אישה אלמנה שבורה ואתה מחשב בלבך האם לפתוח לה"! וחשש שתפילין של ר"ת כתבו הפוסקים שיש רק לחסיד מפורסם וירא שמים ללבשם וא"כ אינו רואי להניחם, ואחרי כמה ימים שעבד על זה בליבו התחיל להניח שנית, זכות הצדיקים יגן עלינו, אמן! (עפ"י "שבת טיש").

הוספות לגיליון "פניני מאיר" (לך לך – 287) מידידי הגאון ר' רחמים מזרחי שליט"א שאמר לי ביום ד' כ"ח מרחשוון תשפ"ו: הדברים נפלאים וערבים!

ובעניין הרושם הנעשה במקום, יש לציין למה שאיתא בגמרא כתובות שר' יוחנן בן זכאי היה רוכב על החמור ויוצא מירושלים וכו' ולכאורה לא מובן מה העניין להזכיר בדיוק מה הוא עשה? ועפ"י הנ"ל מבואר שהוא יוצא מירושלים שקדושתה גדולה והיה צריך לרכב על החמור רמז לחומריות שלו להמשיך הקדושה, והכן.

הוספות לגיליון "פניני מאיר" הקודם (289) ממורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א שאמר לי ביום ד' כ"ח מרחשוון תשפ"ו: הדברים נפלאים ביותר! ויש לי להוסיף:

א. בעניין "הטוב והמטיב" – יש לציין שהגמרא בברכות דורשת: "הטוב" שלא הסריחו, "והמטיב" שנתנו לקבורה, וכאן שייך רק "המטיב" כי הם היו קבורים רק לא הגיעו לקבר ישראל, והכן.

ב. בעניין: "ברית כרותה לשפתיים" – יש לציין למה שאיתא בגמ': "לעולם אל יפתח אדם פה לשטן" והיינו גם על עצמו ולא רק על אחרים.

ג. בעניין: "מחזיר גרושתו" – יש לציין שמצווה זו שגורה בפי העולם אך לא ידוע לה מקור.

ד. בעניין הקושיא על אברהם אבינו ע"ה שנשא את הגר – יתכן לתרץ שהוא נשא אותה כשהם היו בדיני בני נח ואז לא היה בזה איסור, ועוד שאין איסור זה שייך להם ואין נפק"מ בזה שהוא קיים את כל התורה, [א"ה, יתכן עוד לומר שלפני שהיה השעבוד של מצרים אף שהיה בתורה לא היה עדיין איסור זה].

הגיליון נדיב ע"י ידידינו היקר ר' אברהם לוי שיחי' לע"נ אביו אסלן יהודה בן מלכה ואברהם ז"ל, אמו רג'ינה בת רוחמה ומנשה ע"ה, אחיו יצחק בן רג'ינה ז"ל, אחותו מלכה בת רג'ינה ע"ה, אחותו אסתר בת רג'ינה ע"ה, אחיינו הר"ר יונתן לוי ז"ל בן רות ורפאל שיחי', ת.נ.צ.ב.ה. הגיליון נדב ע"י ידידינו היקר ר' שמואל שמחה וורונה שיחי' וב"כ להצלחתו.

לתגובות ושאלות לאורנו שליט"א, ולהרשמה לרשימת התפוצה: divreymeir@gmail.com